

№ 2
(129)
ЯР 2025
РІК XXXIII

ВАТРА

Ту мене мати породила
солодким молоком кормила
ту хочу жити умирати
де жили мій отець і мати

Ждиня жде

43. Свято лемківской культури
Лемківска ватра 18-20.2025

ISSN 1232-2776

XII З'їзд Об'єднання лемків

1. Ольга Соряр та Григорій Троханівський

2. Міцне майбутнє

3. Образи XII З'їзду ОЛ

4. Анна Барнат делегатка з Коросна
та Штефан Клапик делегат з Лосі

5. Ксеня Довгань-Доманська
радник любінського повіту, делегатка з Любіна

«Спільне минуле — міцне майбутнє»

У день 22 березня 2025 року у Горлицях відбувся XII З'їзд Об'єднання лемків. З'їзд розпочала пісня – лемківський гімн «Гори наши», яку заспівав хор «Благовіст» з греко-католицької парохії з Криниці, під керівництвом регента, яким є Тетяна Янбукова.

Серед запрошених гостей були: малопольський воєвода Кшиштоф Ян Кленчар, уповноважений малопольського воєводи з питань співпраці з органами місцевого самоврядування і представниками місцевих громад Малопольського воєводства Станіслав Кашик, радниця воєводи Юстина Чопек, як тіж представники місцевих органів влади горлицького повіту.

На з'їзд прибуло 56 делегатів з різних воєводств: Любуського, Нижньошлеського, Підкарпатського, чк тіж з Малопольщі. Міцно зазначалася міжпоколінєвість: старши учасники з'їзду підчеркували цінність розмов з молодима, «видно, же то молодь із пристрастю та натхненням до діяльності», вражає «їхня соціальна зрілість». На руки Ольги Соляр — Президента Фонду «Магія Карпат» передано гроши на потреби української армії.

Під час з'їзду учасники підсумували діяльність Об'єднання лемків, представили досягнення організації за останні три роки і визначили нови напрямки на майбутнє. Обрано нови статутни органи організації. З'їзд сформував склад правління об'єднання, в яким мали місце невелики зміни. Найважливішом є неприсутність Наталії Гладик в правлінні, ей місце на посаді секретаря зайняла Олександра Баюс. Рената Габло-Шептак обійняла посаду скарбника, замінивши Штефана Лукачина.

Правління Об'єднання у 2025-2028 роках буде мати слідуєчий склад:

Троханівський Григорій -
голова Президії Головної управи
Клапик Штефан - I заступник голови
Суханич Григорій - II заступник голови
Буковска Анна - III заступник голови
Баюс Олександра - секретар
Габло-Шептак Рената - скарбник
Гиба Укач - член Президії

Члени Головної управи:

Баюс Михайло
Баняс Петро
Барна Андрій
Барнат Анна
Вев'юрка Адам
Довгань-Доманська Ксенія
Ксенич Андрій
Лукачин Штепан
Ставиский Яцко
Святківська Єва

До складу Головної ревізійної комісії увійшли: Юстина Клапач – голова, Славомир Гойсак – заступник голови, Андрій Клімаш – секретар, Анна Клапач і Григорій Святківський – члени. Товариський суд в роках 2025-2028 творят: Павло Сокіл – голова, Михайло Шафран – заступний голови, Святослав Галь – член. З'їзд ухвалив три важливи документи.

Зміст:

XII З'їзд Об'єднання лемків	2
Uchwała XII Zjazdu Zjednoczenia Łemków	4
Odezwa Delegatów na XII Zjazd Zjednoczenia Łemków	5
Rezolucja delegatów na XII Zjazd Zjednoczenia Łemków	6
Звернення Владики Ольштинсько-Гданського Кир Аркадія Трохановського до делегатів XII З'їзду ОЛ	8
Звернення д-ра Григорія Купряновича до делегатів XII З'їзду ОЛ	10
Ювілейні святкування у 100-у річницю марійних об'явлень на Горі Явір на Лемківщині † Аркадій Трохановський	11
Стрічи з Лемківщином	13
Традиція, пристрасність і мистецтво в одному місці Анна Буковска	14
Фундація НОВИЦЯ ім. С. І М. Марковичів	16
Разом ми можемо ще більше! Василь Шляхтич	17
Знову війна - Сонет Василь Шляхтич	18
Церковний архів Богдан Гук	19
Лемки в Архіві Богдан Гук	20
Було й таке Василь Шляхтич	21
З мойой полицки Марія Сидор	22
Сходить сонце, Чи ти чуєш? - вірші Мирон Михайлишин	23
Лемківський народний календар	
Мамо, а тото што?	
Інфо за лем часом	24

Обкладинка: Каміль Палюшек

Фотографії: Олександра Баюс, Петро Басалиґа, Лех Домінік, Василь Шляхтич,

<https://tiny.pl/4qv982cj>
<https://tiny.pl/kyxs5ckd>
<https://tiny.pl/mm34g0x9>

Uchwała

XII Zjazdu Zjednoczenia Łemków

My,

Delegaci XII Zjazdu Zjednoczenia Łemków, uznajemy wojnę Federacji Rosyjskiej z Ukrainą za akt ludobójstwa XXI wieku. Wyrażamy podziękowanie rządowi Rzeczypospolitej Polskiej, społeczeństwu polskiemu i Łemkom wspomagającym Ukrainę w walce z wrogiem wolnego świata. Zimą 2022 roku, gdy setki tysięcy obywateli Ukrainy znalazło schronienie w Polsce, doszło do prawdziwego, niezależnego od deklaracji polityków, pojednania polsko-ukraińskiego.

Konstatujemy, że od 1989 roku kolejne zgromadzenia narodowe Rzeczypospolitej Polskiej nie chcą powstrzymania skutków akcji „Wisła”. Nasz niepokój i protest wywołują niedawne manipulacje polityczne odnoszące się do dziedzictwa akcji „Wisła”, które w roli poszkodowanego stawiają Państwo Polskie, a winowajcą czynią Łemków. Twierdzenie, że Łemkowie, domagając się zwrotu ziemi na Łemkowszczyźnie, dokonują piątego rozbioru Polski ukazuje, że to ukraińska własność ziemi, a nie Ukraińska Powstańcza Armia stanowiła w 1947 roku zagrożenie, które rozwiązano drogą deportacji i kradzieży ziemi w świetle obowiązującego do dziś „prawa”.

Wrogie nam, obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej, wystąpienia części polityków i mediów opierają się m.in. na umorzeniu w 2023 roku przez Instytut Pamięci Narodowej śledztwa w sprawie przyczyn, przebiegu i skutków akcji „Wisła”. W tekście prokuratora znalazło się także sprzeczne z faktami i dokumentami twierdzenie o odrębnej od nas, Łemków-Ukraińców z Łemkowszczyzny, narodowości łemkowskiej.

Zwracamy się do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o polityczne potępienie deportacji z lat 1944–1950, ich prawne zakwalifikowanie jako przestępstw ówczesnych władz Państwa Polskiego, a także naprawienie szkód materialnych spowodowanych akcją „Wisła” w 1947 roku. Odebrano nam nie tylko domy, lasy, pola, starano się również niszczyć naszą kulturę, ducha, tożsamość, naszą pamięć. A naród, społeczność, bez pamięci ginie.

Nasze wygnanie, wydiedziczenie, wynarodowienie trwa. Stawiamy otwarte pytanie:

gdzie, jeśli nie na Łemkowszczyźnie, mamy dziś, w XXI wieku, żyć? Co jeszcze jest nasze, a czego powinniśmy się wyrzec, aby nie uznawano nas za wrogów Rzeczypospolitej Polskiej...?

Gorlice, 22.03.2025 r.

Делегати XII З'їзду ОЛ

Odezwa

Delegatów na XII Zjazd Zjednoczenia Łemków

Zachowaliśmy wierność Wam, Łemkowie i Tobie, Ukraino — stwierdzamy dziś My, Uczestnicy XII Zjazdu Zjednoczenia Łemków.

Cóż po 35-leciu?

W 1990 roku nasza organizacja po raz pierwszy wystąpiła jako rzecznik praw ukraińskiej społeczności Łemków w Rzeczypospolitej Polskiej. Naszym głównym zadaniem było przetrwać, aby skutecznie i systematycznie działać na rzecz naszej społeczności w demokratycznym państwie. Stwierdzamy zatem, że wytrwaliśmy, nie ulegając koniunkturze i konsumpcji. Nie zmieniliśmy postrzegania naszego świata, naszych wartości, nie manipulowaliśmy Łemkami i Łemkowszczyzną. Stało się tak, bo szanowaliśmy i szanujemy kanony cywilizacji europejskiej w sferze antropologicznej, aksjologicznej, prawnej i politycznej.

Wierni Przodkom

Jesteśmy wdzięczni Przodkom za nasze miejsce na Ziemi — Łemkowszczyznę. Nie zamieniliśmy go na wygnańcze Ziemie Zachodnie. Dziękujemy wszystkim, którzy wrócili z wygnania, ale i tym, którzy pozostali w symbolicznym Wrocławiu, zdając sobie sprawę, że nie tam jest ich Ojczyzna. Klaniamy się Galom, Goczom, Dońskim, Szafranom, Kowalskim, Hładykom, Szostom, Dziambom, Czuchtom, Trochanowskim, Krynickim... Bez nich napisanie tych słów byłoby niemożliwe.

Na Łemkowszczyźnie

Z perspektywy 35-lecia działalności Zjednoczenia Łemków stwierdzamy, że nasza dzisiejsza Łemkowszczyzna nie wróci do stanu sprzed akcji „Wisła”. Zrobiliśmy wszystko, co w naszej mocy, aby zapewnić sobie przyszłość poprzez dziedziczenie przeszłości. Chroniliśmy tożsamość, język, dziedzictwo kulturowe, łączyliśmy ludzi, scalaliśmy nasz świat. Jesteśmy na Łemkowszczyźnie takiej, jaka jest. Nie mamy i nie chcemy wyboru innej Ojczyzny.

Od bumerów do zoomerów...

Dostrzegamy naturalne przemijanie pokoleń. Poakcyjni bumerzy przekazują łemkowskie sprawy millenialsom i zoomerom. Wierzimy jednak, że Łemkowszczyzna nie ulegnie zupełnej cyfryzacji w rozumieniu funkcjonowania już tylko w świecie cyfrowym. Nasz wspólny kraj chcemy przekazać Wam, kochani, z pokoleń X, Y, Z, jako rzeczywistość, w której będziecie budować-mieszkać-pracować-myśleć-czuć. Twarde dyski są dobre, ale uważamy Was za zdolnych do pamiętania, przenoszenia pamięci w czasie rzeczywistym. Na „Watę” przyjeżdżajcie nie po to, aby klikać, a odnajdywać siebie w relacji ze śpiewającymi Pieśń Łemków.

My, Uczestnicy XII Zjazdu Zjednoczenia Łemków, jesteśmy pełni nadziei, że zwycięstwo Ukrainy w wojnie z Rosją przyniesie Łemkowszczyźnie odrodzenie. Polityczny i kulturowy sojusz polsko-ukraiński to także nasz cel strategiczny. W przyszłości zrobimy wszystko, aby na Łemkowszczyźnie nadać mu najpełniejszy wymiar.

Gorlice, 22.03.2025 r.

Rezolucja

Delegatów na XII Zjazd Zjednoczenia Łemków

My, Delegaci na XII Zjazd Zjednoczenia Łemków, pełnoprawni obywatele państwa polskiego, będący Łemkami, ludzie różnych wyznań i profesji, mieszkańcy wielu regionów Polski, wyrażamy stanowczy sprzeciw przeciwko nadal toczącemu się śledztwu, prowadzonemu przez Prokuraturę Okręgową w Sosnowcu w sprawie rzekomo nieuzasadnionych zwrotów mienia Skarbu Państwa na rzecz osób wysiedlonych w ramach akcji „Wisła”.

Uważamy, że po czterech latach prowadzenia śledztwa oraz po wydaniu przez Sąd Najwyższy kilku wyroków o oddaleniu skarg nadzwyczajnych złożonych przez poprzedniego Prokuratora Generalnego w sprawach o zwrot nieruchomości leśnych, w których stwierdzono, że w żadnym z postępowań nie naruszono prawa; nadszedł najwyższy czas, żeby prokuratorzy zakończyli swoją pracę i przedstawili opinii publicznej jej rezultaty. Przesłuchano już kilkadziesiąt, a może i kilkaset osób, które czyniły lub czynią nadal starania o zwrot mienia utraconego przez ich rodziny w ramach akcji „Wisła”. Odbierane to jest przez naszą społeczność jako nękanie osób, które odważyły się odzyskać swoją własność, odebraną przez władze komunistyczne. Na przesłuchania do prokuratur wzywane są osoby często mające ponad dziewięćdziesiąt lat. Po czterech latach śledztwa prowadzonego w rzeczywistości przeciwko Łemkom, chcemy wreszcie poznać prawdę.

Apelujemy przede wszystkim o zaprzestanie bezpodstawnych ataków medialnych pod adresem Łemków. Pomimo, iż trwają one co najmniej od połowy 2021 roku. Pani Posel Barbara Bartuś nie przedstawiła ani jednego przypadku nielegalnego działania Łemków, starających się o odzyskanie mienia utraconego po wysiedleniu w ramach akcji „Wisła”. W marcu 2021 roku decyzją Prokuratora Generalnego w Prokuraturze Okręgowej w Sosnowcu powołany został Zespół Prokuratorów w celu prowadzenia śledztwa w zakresie postępowań dotyczących rzekomo nieuzasadnionych zwrotów mienia wysiedlonym w akcji „Wisła”. Śledztwo to trwa cztery lata i z niezrozumiałych powodów jeszcze formalnie nie zostało zakończone.

Przed niemalże 78 laty własnością naszych dziadków lub rodziców w wyniku wojskowej operacji „Wisła” przeprowadzonej przez władze komunistyczne ówczesnej Polski zawładnęło państwo. Pokrzywdzeni nigdy nie pogodzili się ze swoim losem, pomimo, że zostali brutalnie wypędzeni ze swojej ojcowizny i wywiezieni na ziemie zachodnie i północne naszego kraju. My jesteśmy ich potomkami, żyjącymi w demokratycznej Polsce, mamy więc moralne prawo występować o zwrot utraconych nieruchomości po swoich dziadkach i ojcach w oparciu o obowiązujące wszystkich obywateli przepisy prawa. Czy ten stan rzeczy można nazwać wyludzeniem bądź rozkradaniem mienia państwowego?!! Okazuje się, że są osoby, które dla korzyści politycznych tak twierdzą. Spośród kilkudziesięciu tysięcy hektarów samych nieruchomości leśnych, które Łemkowie utracili wskutek akcji „Wisła”, po wieloletnich staraniach w postępowaniach administracyjnych i procesach sądowych niektórzy z nich odzyskali działki leśne o łącznej powierzchni zaledwie około 900 ha. To jest cała prawda o rzekomym „wyludzeniu i rozkradaniu mienia państwowego”. Jak ona wygląda w porównaniu z kreowaną przez niektóre środowiska „największą aferą finansową w ostatnich latach”? To jest skandal, z którym musimy walczyć; to jest zło, które nie może zbierać swoich owoców.

Zjednoczenie Łemków zawsze wspierało wszystkim Łemków starających się o zwrot utraconego mienia. Nasze działania nigdy nie były sprzeczne z obowiązującym w Polsce prawem i tak jest również dzisiaj. Zostaliśmy oskarżeni medialnie o dokonanie „piątego rozbioru Polski”. Pomimo stanowczych protestów w tej sprawie nie doczekaliśmy się sprostowania artykułu zamieszczonego w portalu internetowym ani nawet odpowiedzi ze strony autorów tekstu.

Od zarania dziejów nasi przodkowie mieszkali na tych ziemiach, zawsze razem z naszymi sąsiadami byliśmy i jesteśmy na dobre i na złe. To jest nasza ojcowizna, której razem broniliśmy w przeszłości i czynimy to dzisiaj. Wspólnie pracujemy, żeby Polska mogła się rozwijać, żeby nam wszystkim żyło się lepiej i bezpieczniej. Zawsze byliśmy i jesteśmy lojalnymi obywatelami Polski a jedyna różnica między nami, to znak krzyża podczas modlitwy w cerkwi bądź kościele oraz nasza „besida”, którą przekazali nam nasi rodzice i którą staramy się przekazać swoim dzieciom. Aktywnie uczestniczyliśmy i uczestniczymy w życiu społeczno-kulturalnym, politycznym i gospodarczym naszego kraju. Wiele osobistości ze świata kultury, nauki, polityki, wymiaru sprawiedliwości, biznesu czy sportu to członkowie z naszej społeczności. To nas cieszy, ale i zobowiązuje. Uważamy za swój moralny obowiązek bronić swojego honoru, godności, dobrego imienia.

Zwracamy się z gorącym apelem do Posłanek i Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, do władz państwowych i samorządowych wszystkich szczebli, do środowisk naukowych i kulturalnych, do przedstawicieli środków masowego przekazu, do ludzi dobrej woli o zrozumienie nas i wsparcie naszych zdeterminowanych działań w walce o oczyszczenie nas z niesłuszných zarzutów, że osoby, które odzyskują własność odebraną przez władze komunistyczne, są „wyludzaczami mienia państwowego”.

Skoro powołany w marcu 2021 roku przez Prokuratora Generalnego Zespół Prokuratorów w Prokuraturze Okręgowej w Sosnowcu był w stanie wypracować szablonowy zestaw pytań zadawanych wzywaniem na wielogodzinne przesłuchania Łemkom, mieszkającym w różnych regionach Polski to naszym zdaniem, nic nie stoi na przeszkodzie, żeby tą wiedzę i rezultatami swojej pracy po czterech latach prowadzenia śledztwa, mógł się podzielić z opinią publiczną. Jesteśmy przekonani, że w praworządnym państwie jakim jest Polska nie obowiązuje komunistyczna zasada „dajcie mi człowieka, a znajdzie się na niego paragraf”.

Ta Rezolucja w żadnym wypadku nie jest skierowana przeciwko organom wymiaru sprawiedliwości, nie godzi w niczyje interesy, nie narusza praw pojedynczych osób ani instytucji, nie jest też sprzeczna z obowiązującymi w Polsce przepisami prawa. Przypomina i uzmysławia natomiast nam wszystkim, że Łemkowie mają swoją godność, swój honor, że zawsze walczyli i będą walczyć o prawdę, jakakolwiek by ona nie była.

Łemkowie nie żądają wyjątkowego traktowania ani żadnych przywilejów. Oczekujemy jedynie stosowania wobec nas tych samych zasad, co wobec innych obywateli Rzeczypospolitej.

My, Delegaci na XII Zjazd Zjednoczenia Łemków, zobowiązujemy Zarząd Główny i jego Prezydium do prowadzenia dalszych działań w obronie dobrego imienia Łemków, do pełnego wyjaśnienia zaistniałej sytuacji oraz do współdziałania w przedmiotowym zakresie ze wszystkimi organami państwa.

Gorlice, 22 marca 2025 r.

Василь Шлянта — народився 5 травня 1950 року в Мендзижечу Великопольському. З 1956 року мешкає у Лосі. Там відвідував початкову школу, потім навчався у професійно-технічному училищі в Горлицях та у промислово-педагогічному технікумі в Коросні. Навчався у Сілезькому Політехнічному університеті на механічному факультеті. Працював 10 років у «Польмо», у Спілці деревообробних підприємств у Бічі та у професійно-технічній школі в Бічі (26 років). З 2016 року перебуває на пенсії. У листопаді 1991 року став головою Об'єднання лемків. Протягом багатьох років організовував головний проєкт цієї організації — «Лемківську Ватру» в Ждині.

Шановному Ювілярови,
Голові Лемківського освітнього фонду імені Івана
Криницького
Бувшому голові ОЛ, довголітньому члену президії
Світової федерації лемківських – українських об'єднань,
члену Головної управи ОЛ

Василю Шлянти

З нагоди 75-ліття
Складаме побажання міцного здоров'я,
Наснаги и сил в подальшій діяльності на
Благо нашої громади!
Помічном руком і мудром радом
все підтримуйте своїх колег.
Жичиме Божого благословіння
На многая і благая літа!

Головна управа ОЛ та редакційний
колектив квартальника «Ватра»

Під час двадцять п'ятої Ватри в Ждині нагороджений
Президентом України Віктором Ющенком орденом
«За заслуги» III ступеня. У 2017 році Президент Польщі
нагородив Василя Шлянту Золотим хрестом заслуги
за діяльність на ниві лемківської культури. У 2018 році
Василю Шлянти призначено почесну нагороду «Вірний
предкам». Нагорода ця гонорує тих, які найбільш за-
служені для нашої культури і які своїм життям показа-
ли що є достойними синами і дочками своєї Землі
і свого народу.

З 2005 року Василь Шлянта є головою Лемківського
освітнього фонду імені Івана Криницького.

Кир Аркадій Трохановський
Владика Ольштинсько-Гданський

Число: 2025/079

Ольштин, 2025-03-20

Слава Ісусу Христу!

Голові Об'єднання Лемків

Головній Управі Об'єднання Лемків в Горлицях

Барз дякую за запрошення на XII З'їзд Об'єднання Лемків в Горлицях. На превеликий жаль, скорше заплановані обов'язки не позволят мі бити разом з Вами, але хочу від щирого серця привітати вшитких делегатів XII З'їзду Об'єднання Лемків та запрошених госци.

Дороги запрошени госци, szanowni zaproszeni goście

Дороги учасники XII З'їзду Об'єднання Лемків

Для громадської організації, яком є Об'єднання Лемків, 35 років існування в найновішій історії, то важний час. То час назначений вдалими проектами, як і цілої організації, гуртків на рідній Лемковині, в Західній Польщі, і поодиноких осіб, яки присвятили свій приватний час на працю для добра організації. Для Об'єднання минулих 35 років било часом старання за повернення прав лемків до їх власности, до повернення історичної пам'яти Лемковини й глибоке дбання про рідну культуру. Прикладом того є громадське і культурне свято – **Лемківська Ватра** в Ждини, організоване без перерви від 1989 р., якого феномену не підважила навіть пандемія коронавірусу. Лемківська Ватра кожного року, як кликала, так кличе вшитких лемків на рідну землю. Далі, то тіж фольклорни ансамблі для діти і молодежи, чи видавнича діяльність, чого прикладом є кварталник **ВАТРА** і дуже інших ініціатив, за яки я тіж вам дякую й щиро закликм продовжати свою діяльність.

ul. Lubelska 12
10-405 Olsztyn
tel: +48 89 539 60 48
e-mail: bp.arkadiusz@gmail.com

Konto bankowe:
PKO BANK POLSKI
Nr 10 1020 3541 0000 5202 0342 8950
www.cerkiew.eu

Кожний ювілей, то тіж нагода згадати тих, яки заклали організацію від самого початку, а яких юж нема серед нас. Они заклали фундаменти, на яких кжде наступне покоління лемків додавало та додає своє прагнення розвивати лемківську культуру, розвивати діяльність Об'єднання Лемків. Тоти перши засновники, яки досвідчили висеління в акції „Вісла”, повернули на свою рідну землю, жеби засвідчити про свою незламність і домагатися справедливости й пошани до лемківської культури. Они заслужили, жеби хвилом тиши вшанувати їх заслуги для лемків, для рідної землі, для лемківської організації. Одночасно нехай пам'ять про них завсе буде живом!

З'їзд Об'єднання Лемків проходить недалеко од святого для лемків місця. В тім році минає 100 річниця од об'явлення Матери Божої на Горі Явір. Богородиця прийшла до лемків, жеби зміцнити народ у вірі в Бога на тяжки часи, яки принесла доля. Мати Божа своїм об'явленням промовляє і гнески. Бити вірними християнським вартостям, а то тіж означат - бити вірними лемківській землі.

Дорогі учасники З'їзду!

Кожний з'їзд є представленням результатів праці, але тіж креслить плани на майбутнє. Жичу Вам творчої праці, нових ідей на майбутнє і нехай назва організації зобов'язує до відданої праці для лемківської землі, історії і культури, знаходити те, щто буде поєднувати лемків.

Вшитким Вам жичу доброго з'їзду та вдалих обрад. Нехай гасло XII З'їзду Об'єднання Лемків: **„Спільне минуле, спільне майбутнє”** єднає різни покоління та заохачат реалізувати проекти на пришість. Будме єдном лемківськом родином. Лем в єдности наша сила, і то потрібно частіше повторяти.

З повагом і благословенням на творчий XII З'їзд Об'єднання Лемків.

† Аркадій Трохановський
Владика Ольштинсько-Гданський

Grzegorz Kuprianowicz
Członek Komisji Wspólnej Rządu
i Mniejszości Narodowych i Etnicznych
- przedstawiciel mniejszości ukraińskiej

Делегатом XII З'їзду Об'єднання лемків
Горлиці

Дорогі Делегати XII З'їзду Об'єднання лемків,
дуже жалію, що не можу сьогодні бути з Вами на засіданнях найвищого органу Вашої організації.
На жаль, інші громадські обов'язки не дозволили мені прибути до Горлиць.

Ваша організація, Об'єднання лемків, відіграє особливу роль у житті нашої громади. Мені – як синові Підляшшя, найбільш північно-західного регіону у просторі, де побутує автохтонна українська культура і мова, – особливо близька Ваша позиція, коли зберігаючи унікальну регіональну культуру своїх предків: лемківські звичаї, традиції, прекрасну бесіду, водночас усвідомлюєте нашу єдність як дітей київської традиції, дітей українського народу. Це дуже важливо, щоб зберігали ми нашу українську культуру і традицію в її різноманітності та багатоголоссі.

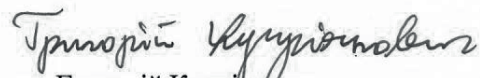
Послідовна праця Об'єднання лемків для розвитку рідної культури, збереження мови, знайдення нових просторів для лемківських традицій, викликає повагу і визнання. Велика вдячність за Лемківську Ватру в Ждині, яка відіграє фундаментальну роль не лише для лемків, але й людей, яких коріння з інших регіонів, а які саме на Ватрі формують свою національну і культурну українську ідентичність. Дуже важливим виміром діяльності Об'єднання лемків є збереження історичної пам'яті та відстоювання громадянських прав, зокрема у контексті подолання наслідків сумнозвісної акції «Вісла».

Цього року відзначаємо в Польщі 20-ліття закону про національні і етнічні меншини та про регіональну мову. Нехай цей ювілей стане поштовхом для вдосконалення юридичних прав національних і етнічних меншин у Польщі, кращої їх реалізації державними та самоврядними органами, а також формування у польському суспільстві позитивного ставлення до людей іншої ніж більшість культури, традиції, мови та ідентичності.

Зараз, в умовах російської агресії проти України, коли українська держава і український народ борються за своє існування, нам особливо потрібні: єдність, кропітка праця для збереження рідної культури і традиції та сильна підтримка для України.

Бажаю Вам доброї роботи з'їзду, важливих рішень та натхнення на мабутню працю для збереження і розвитку рідної української культури і традиції в її лемківському вимірі.

З глибокою повагою,

д-р Григорій Купріянович,
представник української меншини
у Спільній комісії уряду
та національних і етнічних меншин,
співголова SKU i NiEM,
директор Підляського наукового інституту

Ювілейні святкування у 100-у річницю марійних об'явлень на Горі Явір на Лемківщині

Гора Явір - це особливе місце молитви при кордоні Польщі зі Словаччиною на Лемківщині. За історичними переданнями об'явлення на Горі Явір почалися ще перед II світовою війною: «Важлива подія мала місце 21 вересня 1925 р., коли-то з відпусту на Словаччині повертали-ся до свого села дві жінки - Фірія Дем'янчук, Теодозія Дем'янчук та з ними дівча Марія Гавлик. Повертаючись додому, коли переходили кордон, складали молитви подяки за це, що вдалося перейти щасливо і не зустріли прикордонників.

І сталося непередбачене: під час молитви враз освітло їх яскраве світло. Таким ясным було воно, що на землі можна було стебла трави числити. У жінок зродилися сумніви, що це прикордонники, які чекають, щоб їх заарештувати. Та, на їхнє здивування, чекають вони кілька секунд, хвилину, але їх ніхто не затримав. І жодного голосу не чути. Лишень пречисним світлом вони освічені. Озираються навколо себе – нікого нема. Лишень вони три знаходяться в світлі. Із дива, що діється з ними, не можуть вийти. Що це за пречудове світло?! Такого вони зроду ще не бачили. По закінченні молитви повставали і світло вже згасло. Перейняті тою надприродною появою, подались додому.

Незрозуміння тої події спонукало їх знову прийти на те саме місце під вечір 22 вересня 1925 р. Замість дівчини забрали з собою жінку на ім'я Марта Дем'янчук. Об'явлення Пресвятої Діви жінці Фірії з Висової не було одиноким. Від першої появи настає постійний контакт між Богоматір'ю і скромною особою Фірії. Приходить Вона до побожної жінки раз на тиждень, у п'ятницю. І настає розмовний контакт між ними. А діється це, як розповідала Фірія, через сон. Вкінці Фірія отримала новий наказ: прийшов час поставити каплицю в честь Пречистої Діви Марії (...). Посвячення каплиці відбулося 14 жовтня 1931 р. в свято Покрови Пресвятої Богородиці. Довершив цього греко-католицький єпископ з Перемишля Владика Йосафат Коциловський. Очолив він торжественну архиєрейську Службу Божу та вкінці посвятив каплицю та прилучив її до греко-католицької парафії св. Архистратига Михаїла у Висовій і зареєстровано це в день Покрови Пресвятої Богородиці, 14 жовтня 1931 р.».

Окрема історія цього місця починається з 1947 р., з виселенням лемків з рідної Лемківщини. Каплицю використовували прикордонники, оскільки це місце на кордоні між Польщею та Словаччиною. Каплиця була поступово руйнована. Довго треба було чекати, щоби повернути тут культ Богородиці. На щастя Господь Бог чув та не дозволив, щоби це місце було зруйноване та забуте людьми. Відродження прийшло через молитву, завдяки людям, які несли пам'ять про це місце. Ті, що повернулися на Лемківщину, приходили тут, навіть

коли каплиця була закрита, та під дверима каплиці наші люди молилися й молилися. Каплицею зацікавилися православні, а ми, щоби користати з молитви, змушені були просити за кожним разом про ключі, щоби нам відчинено двері. Наші молитви були вислухані. Ми випросили в Господа Бога благодаті і сьогодні ми, різними способами прибуваємо тут як прочани, щоби просити Богородицю про поміч у різних наших наміреннях.

У цьому, 2025 році, минає 100 років від Марійних об'явлень на Горі Явір. Цей важливий ювілей святкуватимемо з великим досвідом нашого паломництва до ікони Матері Божої з Гори Явір. Потрібно нам тут нагадати про важливі дати для цього місця:

- у 2013 рік спільно відзначали ми ювілей 1025 ліття хрещення Київської Русі й одночасно це був знак єднання лемківської землі з володимировим хрещенням,
- у 2017 р. ми молилися тут в 70-ту річницю депортаційної акції «Вісла»,
- у 2017 р. це місце відвідав також Блаженніший Святослав Шевчук – Глава й Батько Української Греко-Католицької Церкви,
- у лютому 2017 р. нарешті, справедливо й згідно з законом, каплиця стала власністю Греко-Католицької Церкви, повернула до законних власників,
- у 2018 р., на завершення молитов в каплиці, відбулося посвячення нових ікон до іконостасу, а також нових світильників та семисвічника; їх подарувала Вроцлавсько-Гданська Єпархія,
- приходили ми тут також в часі пандемії у 2020 і 2021 р. і просили, щоб це зло відступило від нас,
- приходимо на Гору Явір за кожним разом з різними нашими молитовними проханнями.

У 100-у річницю об'явлень Богородиця запрошує нас до поглиблення нашої віри, до вірності Ісусові. Нехай це місце єднає усіх віруючих людей. Богородиця запрошує до стійкості у молитві, щоби не відвести себе від віри в Господа Бога, а з покорою служити Йому.

У світі існує багато молитовних місць, присвячених Богородиці, і хоча вони можливо славніші та величніші, то Господеві уподобалося, щоби Божа Мати об'явилася на тому місці на Лемківщині. Уподобалося, щоби Богородиця пригадувала людям цієї землі про вірність Богові. Запрошуємо до спільної молитви, до спільного паломництва, щоби поклонитися іконі Матері Божої з Гори Явір. Проща Греко-Католицької Церкви відбудеться 18 липня 2025 р., а Архиерейську Літургію очолить Митрополит Пряшівський, архієпископ Йона Максим.

Нехай це місце єднає нас у молитві. Сьогодні потрібно миру, правди та справжньої християнської любові, а Марійні об'явлення нехай цьому служать, щоб ми якнайкраще розпізнавали прохання Богородиці.

Владика Ольштинсько-Гданський
† Аркадій Трохановський

Хресний хід довкола каплиці на Святі Горі Явір

Стрічи з Лемківщиною

Лемківські традиції то шторічни стрічи під час забав остаткових — перед Великим Постом, перед весняном відлигом, коли не можна було працювати в полі, стрічались жени, мужчини, а переважно діти — бесідували, гуляли, співали, розповідали собі неймовірні історії.

Зато на Остатки запросили зме наймолодших. Під час стрічи одбилися майстер-к си з найдавніших дитячих забав, характерних для Лемківщини.

Рисуємо....

....думає. видумає....

співає. гуляє.....

Традиція,

13 квітня 2025 року, у Вербну неділю, у Шпиклірі – філії Любуського музею – відкрили післяконкурсну виставку після з нагоди 52-ї ediції Всепольського конкурсу писанок імені Михайла Ковальського. Це одна з найстаріших і найпрестижніших подій, що просуває традиційне мистецтво оздоблення яєць на Великдень у Польщі.

Понад 290 писанок від майстрів з усієї країни

Цього року до конкурсу було подано аж 50 заявок, що містили 291 писанку, надісланих 56 авторами з різних регіонів Польщі. Як підкреслює Малгожата Савох з Любуського музею, кількість учасників була дійсно вражаючою, а роботи відображали багатство технік і народних мотивів.

Різноманітність технік і високий художній рівень

Польщі та Об'єднання лемків. Роботи оцінювалися у чотирьох категоріях: батиково-писаковій, батиково-шпильковій, драпаній та змішаних техніках. Згідно з традицією, заявки повинні були містити щонайменше п'ять писанок, виконаних у традиційних техніках, з дотриманням елементів польського та українського фольклору. Серед переможців цього річної ediції опинилися митці, які вразили журі своєю точністю і вірністю народним мотивам. У категорії батиково-писаковій найвищі нагороди здобула Агнешка Сьлосецька з Тинця Малого, роботи якої вразили своєю точністю і делікатністю візерунків. Друге місце було присуджено Барбарі Павліцькій з Гвезьдзіна (повіт Члухів),

пристрасність і мистецтво в одному місці

а третє — Габріелі Крехт з Тарновських Гур. У категорії батиково-шпильковій найкращою писанкаркою визнано Дороту Гарбец з Добжєня Великого (Опольське воєводство). Друге місце отримала Анна Кіцман з Леокадії (Мазовія), а третє — Анна Кунцік з Пшемкова. У техніці драпаній беззаперечним лідером стала Мажєна Мазур з Гроськова (Поморське воєводство), а наступні місця посіли Адам Ласота з Глівіц та Адріана Козира з Даньця (Опольське воєводство). У категорії технік змішаних першу нагороду отримала Едита Гаритик з Кожуха, друге місце здобула Ягода Настала з Лодзі, а третє — Віолєта Корпаль з Кєпки Шляхецької (Куявсько-Поморське воєводство).

Анна Буковска

1. Ягода Настала - техніки змішана
2. Мажєна Мазур - техніка драпана
3. Анна Кіцман - техніка батиково - шпилькова
4. Дорота Грабец - техніка батиково - шпилькова
5. Анна Кунцік - техніка батиково- шпилькова
6. Ягода Настала - техніка змішана
7. Мажєна Мазур - техніка драпана
8. Едита Гаритик- техніка змішана
9. Барбара Павліцка - техніка батиково - писакова
10. Габрієля Крехт - техніка батиково - писакова

Фундація НОВИЦЯ ім. С. І М. Марковичів

1. Пластуни з Львова і Ряшева відвідали
Фундацію «Новиця» 18.03.25
2. Про своє рідне село Новицю розповів
Григорій Суханич 01.03.25
3. Як нам ту добрі.....
4. Мож було почути о найдавніших часах, новичанских
легендах чи бурхливих подіях XX столітя
5. Єдна з хиж в Новиці

Разом ми можемо ще більше!

24 лютого о годині 18.00 в Зеленій Горі біля Філармонії так українці, як і поляки відзначили три роки повномасштабної війни в Україні. Прийшло багато людей з синьо-жовтими і біло-червоними прапорами. Статистики подають, що прийшло біля 500 людей. Усе ж таки багато і мало знаючи, що в Зеленій Горі і околицях проживає більше десяти тисяч українців, які з діточками втекли тут. Тиждень перед тими пам'ятними роковинами парох нашої Української греко-католицької Церкви отець митрат Юліян Гойняк запрошував усіх небайдужих взяти участь в молитві за припинення війни і справедливий мир в Україні. На жаль прийшла невелика кількість наших парафіян. Я мав змогу привітати усіх від імені Любуського Відділу Об'єднання Українців у Польщі і зачитати свої вірші про війну в Україні на польській і українській мовах.

Підсумок і подяку усім, які підтримали Україну в тих сумних, важливих для вільного світу подіях склав Ігор Магас – Голова Управи ууртка в Зеленій Горі. Я приєдную її внизу.

24 лютого поточного року біля Філармонії відбувся надзвичайно важливий та емоційний захід – вшанування пам'яті жертв війни, що став символом польсько-української солідарності, єдності та взаємодопомоги. Незважаючи на обмежені часові рамки та спонтанність організації, дійство відбулося на дуже високому рівні й залишило глибокий слід у серцях усіх присутніх.

Від імені організаторів та учасників хочемо висловити щиру подяку всім, хто долучився до підготовки та проведення заходу. Особлива подяка Любові Войчук за ініціативу та активну участь в організації. Юлії Дроздек та Олексію Соболеву – за чудові ідеї оформлення та креативний підхід, завдяки якому з усього,

що було в Домівці, вдалося створити прекрасні речі. Марго Родичкіній – за важливу технічну підтримку, налагодження контактів та заангажування її сина Ростислава разом зі своїм братом. Христині Яворницькій – за шокотерапію та активне включення в організацію, взаємодію з владою, духовенством та членами нашої спільноти, а також за натхненну промову. Подяка Яркові Підлипчаку, який знайшов час і зміг дати чудове інтерв'ю на радіо, а також Віталію Харуку – за технічну підтримку, зв'язки з важливими особами та активну участь у заході. Вдячність Владиславу Ткачуку, який постійно був поруч і допомагав у всіх організаційних моментах. Старійшинам – пану Василю Шляхтичу, пану Михайлу Шафрану, пану Станіславу Суховацькому – за щиру підтримку дійства, а особливо пану Василеві за зворушливе декламування віршів

на сцені. Особлива подяка Юрієві Бойку з агенції Gremi Personal Poland за підтримку. Дуже вдячні фундації «Унісон», яка долучилась з організацією інсталяції карти України з обрисами областей. Дякуємо Дмитру за допомогу з транспортом спорядження.

Та найбільша подяка усім присутнім! Захід перевершив наші очікування, адже прийшло набагато більше людей, ніж ми могли передбачити. Завершення було особливо емоційним, і навіть ті, хто змушений був піти раніше, знають, що це був справжній момент єднання.

Разом ми можемо ще більше! Дякую всім, хто зробив цей день таким особливим!

Слава Україні!

Chwała Polsce!

з повагою Василь Шляхтич

Вечір 24 лютого 2025 р.
площа біля філармонії
в Зеленій Горі

Знову війна - Сонет

Воєнний і післявоєнний час знищить спогади про пам'яті зерна.
Гріх історії не стерти пожовклими шпальтами старих газет.
Я переконаний, що історики своїми знаннями відкриють неприязне терня.
Ця правда більше не розділить і не стане витвором прикмет.

Сьогоднішня війна кров'ю пише нову історію мого народу.
Читаю останні невимовлені слова поетів і солдатів,
Які там, на фронті, борються за волю в погоду і негоду.
З рукою на грудях вони посилають тисячі щирих молитов до святих.

Вчорашнім і сьогоднішнім я вклоняюся до землі за їхню мужність.
Прошу Всевишнього обійняти їх своєю батьківською рукою.
Я в своїх молитвах прошу о благодать для загиблих героїв,
Прошу в Бога миру для тих, які весь час йому послужні.
Можливо, що на небі ще є незліченна кількість вакансій для вбитих,
Якими Бог поповнює, забираючи душі із НАШОГО земного світу?

з повагою Василь Шляхтич

Голос забрав Василь Шляхтич

Терепча

1945 listopad, Сянік – Зі звіту директора Музею Сяніцької Землі в Сяноці С. Стефанського: перенесення церковних пам'яток з Терепчі

Stosownie do okólnika z dnia 7 II br. przesyłam w 2 egz. sprawozdanie z pracy dokonanych przez tutejsze Muzeum w październiku 1945 r. [...]: d) wyjazd dyrektora Muzeum do Trepczy w sprawie zabezpieczenia zabytków cerkiewnych, opuszczonych wskutek przesiedlenia tamtejszej ludności wraz z księdzem na wschód. [...]

Загір'я

1960 березень, Загір'я – Анонімний лист до редакції радіопередачі «Фаля 56» у Варшаві про важкі обставини функціонування православної парафії в Загір'ї

[...] Ja piszę aż z województwa rzeszowskiego z miejscowości Zagórz. U nas niedawno, dopiero we wrześniu 1959 r., otwarto cerkiew prawosławną. Samo otwarcie kosztowało prawie parę lat starań i wiele proszenia i jeżdżenia do Warszawy i Rzeszowa. [...] Ale cóż, kiedy polskiemu księdzu to bardzo nie na rękę, stara się, aby koniecznie ludzi odstraszyć. Co niedziela w kościele lecą różne wyrazy, pogrożki, wymyślania pod naszym adresem. Jesteśmy w oczach ks. Fuksy odszczepieńcami, dzikusami, złodziejami i że do nas dobry katolik nie powinien ani słowa się odezwąć ani nas szanować, bo my jesteśmy wykreśleni ze społeczeństwa. [...]

W czasie większego naszego święta, gdy była procesja wokół cerkwi, to chyba z pół wioski zeszło się gapiów, którzy wymyślali nam przy tej okazji a i dzieci ze szkoły im pomagały, bo potem ks. Fuksa dostał upomnienie z powiatu, żeby dzieci oduczyć wyśmiewać się z innej wiary [...].

A co na naszego księdza nagałali i gadają bez przerwy, że to złodziej, bandyta, szewc, pastuch i wiele jeszcze innych rzeczy. Na domiar złego po świętach Bożego Narodzenia chodził polski ksiądz niby po kolędzie dom w dom i odmawiał, żeby nie chodzić do cerkwi [...], straszyl, że wszystkich czeka piekło, kto chodzi do cerkwi i nie da pochować na miejscowym cmentarzu. Dzieci buntował, że [...] rodziców prawosławnych w ogóle nie trzeba słuchać. I taka jest nauka Chrystusowa w języku polskim: „kochaj bliźniego swego, jak siebie samego a jak spotkasz innego wiary, to go uduś. [...]

Квятонь

1965 грудень 17, Сянік – Письмо православного декана в Сяноці Івана Левяра до Відділу у справах віросповідань Президії воєвідської народної ради у Ряшеві щодо каплиці в Квятоні

Dnia 7 XI 1958 r. pomiędzy innymi obiektami została przekazana w zarząd i użytkowanie przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Gorlicach kaplica prawosławna. [...]

Ludności tam było za mało, ażeby zorganizować życie parafialne. Obecnie po wyjeździe kilku rodzin do Ameryki zostało niewiele ponad 10 dusz.

Uprzejmie proszę o zezwolenie na rozebranie tej kaplicy (zbudowana w 1927 r.) i z materiału tego wybudować byśmy plebanię w Hańczowej.

W tej części powiaty gorlickie mamy aż 7 obiektów i ani jednej plebanii. Jest to główną przyczyną, że żaden z księży nie chce tam iść, bo nie ma gdzie mieszkać. [...]

Джерело: Archiwum Państwowe w Rzeszowie.

1966 лютий 16, Ряшів – Відповідь голови Відділу у справах віросповідань у Ряшеві Маріяна Капальського на письмо православного декана в Сяноці Івана Левяра щодо каплиці в Квятоні

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie-Wydział do Spraw Wyznań w odpowiedzi na pismo z dnia 17 XII 1965 r. nr 718/65 wyraża zgodę na rozebranie kaplicy w Kwiatoniu powiat Gorlice a z materiału tegoż wybudowanie plebanii w Hańczowej dla potrzeb prawosławia.

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić się osobiście do przewodniczącego Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Gorlicach.

Джерело всіх документів: Archiwum Państwowe w Rzeszowie.

Підготував **Богдан Гук**

З пропозиціями тем до висвітлення можна звертатися tel.: 663 747 707; e-mail: bogdanhuk.info@gmail.com

Два фльоринчани

Публікуємо описи життя і агентурної діяльності двох таємних співпрацівників УБ. Тоти описи зробили офіцери Служби безпеки на Західних землях. Тичатся двох осіб народжених у Фльоринці. Показують, якими стежками укладалося життя деяких фльоринчан під час і по війні. Їх імена і назвиска знає автор публікації. (6r)

1954 листопад 3, Вроцлав – Характеристика агента польської Служби безпеки „Міетка”

[...] Agent „Mietek” do 1939 r. mieszkał wraz z rodziną we wsi Florynka, pracował na gospodarstwie rolnym. [...] W 1942 r. wyjeżdża do Sanoka, gdzie do 1943 r. studiuje w Ukraińskim Gimnazjum Zawodowym. [...] W 1943 r. ponownie wraca do wsi Florynka [...]. W 1946 r. wyjeżdża do Krynicy i do 1947 r. uczęszcza do gimnazjum zawodowego. W czerwcu 1947 r. wyjeżdża do Legnicy, zamieszkuje tam, pracując w starostwie [...]. Agent „Mietek” w 1945 r. zostaje завербованы do UPA pod ps. „Zub” przez Kisielewskiego Hrycia ps. „Czaban”. W sierpniu 1946 r. agent „Mietek” zostaje przez WP w czasie akcji zatrzymany i odstawiony do dyspozycji organów UB w Nowym Sączu, gdzie po 6 tygodniach zostaje zwolniony, przyjmując współpracę pod ps. „Zajac” [...]. II. Agent „Mietek” został завербованы w dniu 28.06.1953 r. przez Wydział III. W czasie werbunku zapoдал znajomych [ту назвиска 34 членів ОУН і осіб з західної Лемківщини, які співпрацювали з том організаційом – Б.Гук]. III. Agent „Mietek” po завербовані [...] do chwili obecnej wykorzystywany był przeważnie w sprawie agenturalnej „Kyczera”-figurant [Jakub] Betlej [...].

Agent ps. „Mietek” jest zdyscyplinowanym agentem, na spotkania przychodzi punktualnie i spotkań nie zrywa a w razie zerwania to sam nawiązuje łączność telefoniczną, posiada szybką orientację, zna się na pracy operacyjnej, zachowaniem swoim wykazuje pozytywny stosunek do organów BP. [...] Agent „Mietek” niezależnie od podanych wyżej osób na terenie województwa wrocławskiego posiada szerokie znajomości z osobami przesiedlonymi na tutejszy teren w ramach akcji GO „Wisła” z terenu powiatu Gorlice i Nowy Sącz. Sprawdzony dotychczas nie był. [...]

Starszy referent Sekcji K Wydział I
-/ Hajkiewicz Wł.

Джерело: AIPN Wrocław.

1962 грудень 6, Варшава – Характеристика агента польської Служби безпеки „Флоріяна”

[...] Wymieniony wywodzi się z rodziny chłopskiej, jego rodzice posiadali małe gospodarstwo we wsi Florynka powiat Nowy Sącz. [...] W tym samym roku [1940 – Б. Гук] jako 15-letni chłopiec na skutek ciężkich warunków materialnych wyjechał ochotniczo do Niemiec na roboty

w okolicy Hamburga [...] W miejscu zamieszkania nawiązuje kontakt z Michałem Binczarowskim pochodzenia ukraińskiego i przy jego pomocy wiąże się z komórką OUN-M działającą w Berlinie [...]. W Berlinie został skierowany do pracy w fabryce czekolady [...]. Oprócz tego wymieniony poza godzinami pracy pracował w placówce OUN-M na odcinku propagandowym [...]. Placówka OUN-M zajmowała się werbowaniem ludzi do wywiadu niemieckiego i niemieckich formacji wojskowych, których następnie kierowała na front wschodni. W 1944 r. „Florian” wstąpił do „SS-dywizji Galizien” i po 6-miesięczym przeszkoleniu wojskowym został skierowany na front wschodni w okolice Brodów, skąd dezertuje i przez pewien czas ukrywa się po okolicznych wioskach do chwili aresztowania go przez władze radzieckie i osadzenia w obozie jeńców wojennych w Tuszynie koło Moskwy. W maju 1946 r. został zwolniony z obozu i przyjeżdża do Polski. W 1947 r. zostaje aresztowany i skazany za przynależność do SS na 5 lat więzienia. Po wyjściu z więzienia w 1952 r. wymieniony został pozyskany do współpracy z naszymi organami i do 1961 r. pozostaje na kontakcie Wydziału V Służby Bezpieczeństwa KWMO w Zielonej Górze. W okresie współpracy z naszymi organami na podstawie uzyskanych od niego materiałów aresztowano 4 osoby, które zostały skazane na 4 do 10 lat więzienia. [...]

„Florian” jest jednostką o średnim poziomie intelektualnym, sprawdzoną i chętną do współpracy z naszymi organami. W listopadzie 1961 r. wymieniony został skierowany przez nasze organa drogą legalną w ramach wycieczki do Austrii z zadaniem odmówienia powrotu do kraju i poproszenia władz austriackich o azyl polityczny. Pozostając w Austrii „Florian” otrzymał zadanie powiązania się poprzez swoją znajomą Tarkos Anną zamieszkałą w Wiedniu z ukraińskim ośrodkiem nacjonalistycznym działającym w Austrii i ich rozpracowanie. [...] Do chwili obecnej tw. „Florian” nie wywiązał się z powierzonego mu zadania, jak również zerwał kontakt z naszymi organami.

Starszy Oficer Operacyjny
Wydział V Departament II
/ J. Penar – mjr/

Джерело: IPN BU Warszawa.

Підготував **Богдан Гук**

З пропозиціями тем до висвітлення можна звертатися
tel.: 663 747 707; e-mail: bogdanhuk.info@gmail.com

Було й таке

Простіть друзі, що не зараз
На ваше слово, слово дав.
Я довго думав, було, й марив,
Аж сів і словом заспівав
Про своє й наше я, в чужині...
Про надбаний багаж років.
Про наше вчора, завтра, нині...
Так, щоб ти друже зрозумів.
Років, поки що не рахую,
Хоч їх і в мене трохи є.
Вечорами сиджу, віршую...
У віршах про Наше, Своє...
Усі вірші мені сестрами.
Оспівую втрачений рай.
В них туга за Сяном, горами.
В рядках моїх пливе відчай.
Буває, що людей питаю:
Скажіть, як там колись було
В селі, яке з книжок я знаю.
Й таке сниться мені воно.

Щасливі люди на дорогах...
Неділя. З церкви кличе дзвін,
Долов, де буде Служба Божа...
Славку, скажи де нині він?
Розбили церкву і дзвін вкрали
Ті, які теж вірять в Христа.
А нас по світу розігнали,
Щоб затратили своє Я.
Від батьків чув, що того били
За греко-католицький сан...
Гриця в хаті його спалили...
Вже стільки років плаче Сян...

Буває і я тихо плачу.
Сльози рукавичком протру.
Дивлюсь в минуле, а там бачу
Тих, яких женуть в чужину.
Віз і прив'язана корова...
Бабуся стара і тлумак...
Чую її мовчазні слова:
За що карає нас поляк?
Сльози протре кутком хустини,
Рукою зробить знак хреста.
У небо з молитвами лине:
Боже, прости їм так, як я...

Чути, стріляє брат до брата...
Калюжа крові... Ще живий...
Молодий хлопець кличе: - ТАТУ,
Прийди, прошу й мене добий,
Поклонись мамі, сестрам, брату
І вбивцям свою долонь дай.
На Дубнику, при церкві, тату,
Як зможеш мене поховай...

Він ще пожив може годину.
Точно, як довго не скажу.
Вибрали яму. В домовину
Біля церкви його кладуть.
Хреста на могилі немає.
Дошки пам'ятної нема.
Лежить собі тихенько скраю
Тілечко улючанина.

Як будеш там, зломи коліна.
Зроби рукою знак хреста.
За наше Я він жив і згинув.
Хай жертва буде не німа

Василь Шляхтич

Глибокі співчуття

Ігореві Ковальському та Його Родині
З приводу смерті Батька Михайла
висловлюють

Головна управа ОЛ та редакція «Ватри»

Книга «Писанкарство як жива традиція у світлі ювілею 50-го видання Всепольського конкурсу писанок імені Михайла Ковальського» вийшла 9 вересня 2024 року і є найоб'ємнішою у польській літературі з теми писанок та їх традицій. До редакційної команди увійшли: д-р Мирослав Пецух (головний редактор), Лідія Святківська, Йоанна Скродська, Моніка Плавська.

Книга створена з нагоди 50-річчя цього найстарішого конкурсу писанкарства в Польщі, який вже багато років організовує Любуський музей у співпраці з Об'єднанням українців у Польщі та Об'єднанням лемків. Для її написання залучили кількох авторів з Польщі та України, зокрема музейників із Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського у Коломиї.

Видання веде читача у подорож понад півстолітньою історією конкурсу, показуючи, що писанки — це не лише красива мистецька традиція, а й носії глибокої символіки та обрядових значень. У книзі знайдемо спогади про ініціатора конкурсу — Михайла Ковальського, написані його донькою Лідією Святківською. Крім того, автори детальніше зупиняються на майстрах, які оздоблюють яєчні шкаралупи техніками, наповненими точністю та креативністю, а також пояснюють символіку писанок у різних обрядах.

Професор д-р габ. Ян Сьвенх з Ягеллонського університету оцінив цю публікацію як «найоб'ємнішу у польській літературі з теми, що зображує незвичай-

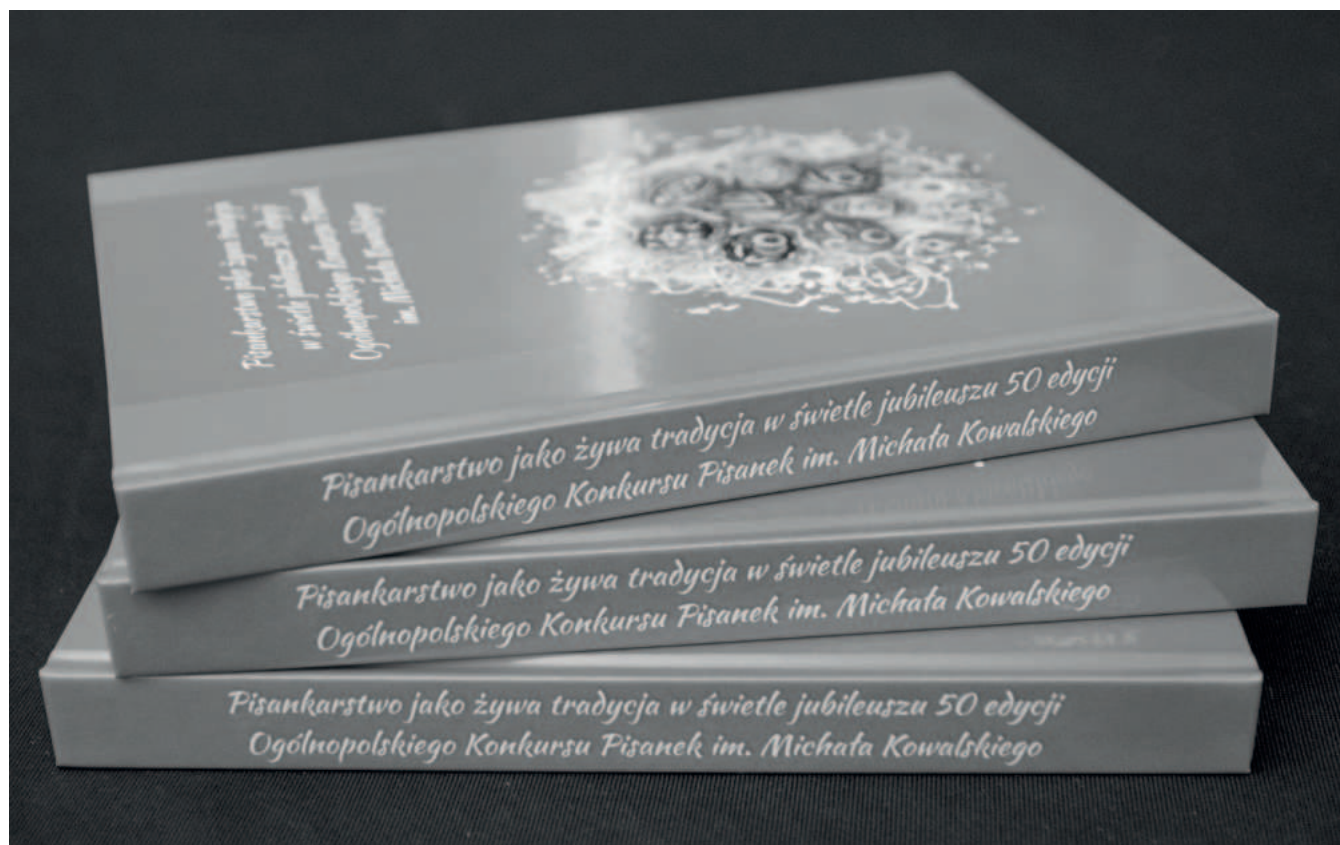
ний „світ” писанки. Частина текстів становить чудові монографічні лекції, присвячені писанкам у визначених регіонах країни, інші ж намагаються осмислити писанки у контекстах їх значень і символів, а рамкою для всього дослідження є ювілей 50-річчя Всепольського конкурсу писанок імені Михайла Ковальського».

Видання фінансувалося за рахунок коштів Міністра культури і національної спадщини та за рахунок коштів Любуського воєводства.

Марія Сидор

д-р Єва Павляк та д-р Мирослав Пецух

Сходить сонце

Сходить сонце, сходить сонце
Над горами
О Ісусе, о Ісусе
Я все вірив, що ти з нами

О Маріє, о Маріє,
Що в лопеньській ти іконі
Глань, над Полянчиком
Біжать хмари наче коні

Рожевіє, рожевіє
Хмар ржависько
О ви предки давні мої,
Що мені в душі так близько

Розпускає, розпускає
Сонце коси
На погруддя гір зелених
Повних роси

Мерехтить в очах
Радости сльоза
О прекрасна вітча
земле ти моя

Чи ти чуєш?

Це говорять Карпати
Шумлять лісом і вербою
Своїм шептом окривають
Наші хати.

Між горами туман синій
Долинами рвуть потоки
Там Ослава бистрим пудом
Обриває гірські боки

Чи ти чуєш, як працюють бджоли
Глянь-же лемку, України сину
На ту рідну церкву, ліси, гори, доли
Свою батьківщину

Сонце заходить,
Блідне чудова за дня хмарина
Знад Ославиці вже від'їжджає
Численний ансамбль
Лемковина

Приїхали, заспівали
Наші серця зрадували

Мирон Михайлишин

Лемківський народний календар

Як береза зачинат пукати, то і зозуля зачинат кувати.
Як береза ся розвине, а сонце гріє, то ся ярець сіє.
Який дуб, така бочка, яка мати така дочка.
Який дуб, такий тінь, який отець, такий син.
На добрій землі тіж ся терня родит.
Дерево хвалять, як родит, а чолека як робит.
Яке дерево, таки його квіти, яки родиче, таки діти.
Нагинай голузку покля молода.

Товди ягоди збирають, як пристають.
Де квіти порастають, там пчоли мед збирають.
Квіт липовий людям здоровий.
На квіт пчола сідат, як зов'яне то оминат.
Не з кожного квітка виросне ягідка.
Ліс красний шумом а чловека розумом.
До ліса ніхто не несе, а з ліса все дашто принесе.

Мамо, а тото што?

	UA	PL
1. ЯФЫРЫ	ЧОРНИЦЯ	BORÓWKA
2. ЧЕРНИЦІ	ОЖИНА	JEŻYNY
3. ЛІЩИНА	ЛІЩИНА	LESZCZYNA
4. НОВІТНЫ КОМПЕРІ	МОЛОДА КАРТОПЛЯ	MŁODE ZIEMNIAKI
5. ЯДЛОВЕЦЬ	ЯЛІВЕЦЬ	JAŁOWIEC
6. СТЕРНИНА	СТЕРНЯ	ŚCIERNISKO

Інфо за лем часом

17.02.2025

Варшава. В польским Соймі депутатка з Горличчини склала інтерпеляцію число 8168 з запитам до міністра рільництва і розвитку села. Запити обіймали актуальний стан старань за зворот майна депертованих в Україну і в акції «Вісла» – за останні чотири роки. Питає чи уряд плянує припинити зворот майна тим, хто юж одержав компенсацію.

22.02.2025

В Горлицях проходило зібрання ГУ ОЛ присвячене прийняттю і затвердженню білянсу і мериторичного звіту з діяльності організації в минулім році. Омовлено проведення XII З'їзду ОЛ і підготовку до 43 «Лемківской Ватри» в Ждини.

26.02.2025

Варшава. В польским Соймі депутатка з Горличчини склала інтерпеляцію число 8372, в якій журиться і запитує міністра розвитку і технології чи Генеральна прокуратурія або дахто інчий подав заяву в справі засіджия (набувальна давність) земель сел Довге і Чорне на корист держави? Хоцки мешканців тих сел вивезено в Україну та в 1947 році бив виданий декрет перебираючий нерухомости депертованих, то необхідним було аби підтвердила тоти дії місцева районна влада. Однак до гнеска черяються «нови» власники земель в тих же селах, за винятком іпотечних законних власників а навіт держави.

01.03.2025

Новиця. В осідку Фондації «Новиця» мала місце стріча з Григорієм Суханичем, який оповідав о своїм рідним селі – Новиці. Мож було почути о найдавніших часах, новичанских легендах чи бурхливих подіях XX столітя.

13.03.2025

Краків. В Регіональній дирекції державних лісів проходила стріча присвячена розв'язанню тяжких питань пов'язаних зо зворотом лемківського майна. З боку ОЛ участ брали Штефан Клапик, Павло Сокіл і Андрій Барна. Треба було переконувати лісників же втрачену власність предків (а судом признану спадкоємцям), яку роками тримала держава руками Державних лісів – треба вернути; же то не державне майно – а приватне, лем забране державом. Визначено термін наступної стрічи на 27 березня.

22.03.2025

Горлиці. В повітовім старостві під гаслом «Спільне минуле - сильне майбутнє» обрадував XII з'їзд Об'єднання лемків. Крім делегатів з Лемківщини на з'їзд прибули делегати з різних воеводств: Любуського чи Нижньошлеского. Делегати з'їзду обрали нову Головну управу ОЛ, яку очолив Григорій Троханівський.

01.04.2025

Краків. В Регіональній дирекції державних лісів проходила стріча присвячена розв'язанню тяжких питань пов'язаних зо зворотом лемківського майна. З боку ОЛ участ брали Штефан Клапик, Павло Сокіл і Андрій Барна. З боку надлісництв Державних Лісів брало участ сім осіб. Узгіднений спосіб поступування лісників при видачі і можливим викупі державом зверненого ліса - списано в порозуміню. В закінчених судами справах можна буде тепер формально отримати од Державних Лісів конкретно свої лісови ділянки.

07.04.2025

Зальцбург. Установлено нагороду для молодих диригентів ім. Герберта фон Караяна. Серед трьох виріжнених диригентів є Яків Прибитень, молодий лемко (можете о ним веце прочитати в «Ватрі» №3/2023), відомий диригент і талановитий скрипаль з Зеленой Гори. Яків Прибитень виріжняється не лем своїм надзвичайним музичним талантом, але і харизматичним диригентским стилем, який ціянт собі оркестрови музиканти по цілим світі. Його експресивне диригування і енергійни інтерпретації імают увагу як виконавців, так і слухачів. Нагороди будут признани в серпні 2025 в Зальцбургу в Великим Залі фундації «Моцартеум».

Jong-Jie Yin, Christian Blex, Яків Прибитень

13.04.25

Гожів Влклп. 52 раз оголошено результати Всепопольского конкурсу писанок ім. Михайла Ковальского. Організаторами конкурсу сут: Об'єднання українців і Об'єднання лемків - управи гуртків в Гожові Великопольско-му і Любуский музей ім. Яна Декерта. Головну Управу ОЛ репрезентували Анна Буковска і Укач Ѓиба.

26.04.2025

Горлиці. Мало місце засідання Головної управи Об'єднання лемків, на яким перебесідувано організацію «Лемківской ватри» в Ждини і «Лемківского кермешу» в Вільхівци.

26.04.2025

Горлиці. В Центрі Культури ім. Б.І. Антонича мала місце стріча з професором Ярославом Сирником – істориком з Вроцлавского університету, який розповів про свою найновішу книжку «Лемківські роздоріж-

жя». Релацію з той стрічи можна обізнрити на ютубовім каналі ОЛ, або найти ей безпосередньо за мотузком: <https://tinyurl.com/a5r3rep3>

Березень – квітень 2025.

В тім роци наша знаменита писанкарка Марія Келеча-ва родом з Береста к. Криниці брала учас в виставках: 02.03 Казюкі – Познань, 05-06.04.25 Етнографічний музей в Торуню - майстеркласи з писанкарства, 12.04.25 Етнографічний Музей во Вроцлаву, 13.04.25 Верковіце к. Ополя

18.05.2025

Новиця. Пластуни зо Львова і Ряшева відвідали Фундацію «Новиця». Господарі тепло прийняли молодь. Михайло Маркович – голова Фундації, прибужив гостям історію Лемківщини і життя лемків.

Марія Сидор

Бесіда Григорія Суханича з професором Ярославом Сирником

Лемківська
Ватра
Ждиня

Łemkowska
Watra
Zdania

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля и Олександра Куриллів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 18-20 липня 2025р.
www.watrazdynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниці
ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі
ім. М. Шашкевича - www.szask.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань - www.sfulo.com

Фундація «НОВИЦЯ» -
www.nowycia.pl/uk/fundacjanowycia-ua/

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 5 zł.+ 3,9 zł. поштової оплати в Польщі.
Річна передплата 4X5 zł. + 15,60 zł. (кошти пересилки) = 35,60 zł.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 zł.
Річна закордонна передплата 4x5 zł. + 52 zł. = 72 zł. (кошти пересилки) = 72,00 zł.

Передплату замовляти за адресою Редакції.
Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

Редагує колегія

Анна БУКОВСКА головний редактор, Магдалена МАЄР дизайн, Адам ВЕВ'ЮРКА редактор
на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl, Григорій СУХАНИЧ, Еміль ГОЙСАК, Василь ШЛЯНТА,
Наталія ГЛАДИК, Анна БАРНІТ, Кир Аркадій ТРОХАНІВСКИЙ.

Технічне оформлення

Друкарня „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.
Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис ВАТРА):

Филяк Богдан	Гіжицко	120,00
Сокач Іван	Канада	160,00
Жизновскі Веслав	Велічка	1000,00
Покрищак Богдан	Бранєво	1000,00

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Боже заплат!

Редакція ВАТРИ

Головна управа ОЛ

DOFINANSOWANO ZE
ŚRODKÓW DOTACJI
MINISTRA SPRAW
WEWNĘTRZNYCH
i ADMINISTRACJI

Dom jednorodzinny w miejscowosci Hańczowa , gm. Uście Gorlickie, pow gorlicki, woj. małopolskie.

Powierzchnia całkowita: 220m kw.

Działka o powierzchni: 0.08 ha

Rok budowy 2011 (oddany do użytku w 2016 roku)

Liczba pokoi- 8 (3 z balkonami)

Liczba łazienek- 3

Liczba garaży- 2

W najbliższej odległości od domu znajdziesz:

-2 km sklepy, urząd pocztowy, restauracje

-2 km Kościół/Cerkiew w Wysowej-Zdrój

-3 km Park Wodny Wysowa-Zdrój

-3.5 km Ośrodek Uzdrawiskowy

-28 km Krynica Zdrój

-29 km Gorlice

Kontakt : +17 32 40 47 616

mirkyr@icloud.com

XXX РОКІВ З'ЇЗДІВ БОДНАРЧАН

КЕРМЕШ ТА VII З'ЇЗД БОДНАРЧАН

ЛІГНИЦЯ 15 СЕРПНЯ 2025 Р.

- **09:30** Молебень до Пресвятої Богородиці / Moleben do Preswjatoji Bohorodycji.
- **10:00** Божесвенна Літургія, яку очолить кир Володимир Ющак, вроцлавсько-кошалінський ординарій. / Boska Liturgia, której przewodniczył będzie kyr Wołodymyr Juszcak, ordynariusz wrocławsko-koszaliński.
- **13:00** Зустріч на прицерковній площі Виступ дитячо – молодіжного ансамблю пісні і танцю «Лемківський Перстеник» з Горлиць / Spotkanie na przycerkiewnym placu. Wystąpi dziecięco-młodzieżowy zespół pieśni i tańca „Lemkiwskyj Perstenyk” z Gorlic.
- **14:30** Панахида за померлих мешканців Боднарки (кладовище в Домб'ю) / Panachyda w intencji zmarłych mieszkańców Bodnarki.
- **15:00** Зустріч учасників Зїзду в світлиці (Домб'є) / Spotkanie uczestników Zjazdu w świetlicy (Dąbie).
- **20:00** Забава до білого рана, до гуляня грає ансамбль «Демай» / Zabawa do białego rana, do tańca przygrywa zespół „Demaj”.

Організаційний комітет З'їзду Боднарчан

Zjednoczenie
Łemków

Вплати і записи до
31 липня 2025 р.

Дорота 607 950 565
Василь 798 616 783

